

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 (ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

Η Νέα Εποχή (New Age) επιφυλάσσει σε όλους μας μια ανώτερη ζωή, με ειρήνη, αρμονία, δικαιοσύνη και υψηλή πνευματικότητα. Ποιος τα λέει αυτά; Αν το ακροατήριο ήταν περιορισμένο, δεν θα είχε και τόση σημασία. Μια δόση παραλογοισμού στην κοινωνία δεν βλάπτει, αντιθέτως συμβάλλει στην ισορροπία της. Όμως, τα τελευταία χρόνια γινόμαστε μάρτυρες μιας επιδημικής ανοητολογίας που πλήττει αποκλειστικά τις **ευημερούσες** χώρες του δυτικού πολιτισμού.

[...] Το μελαγχολικό είναι πως αυτή η Νέα Εποχή που ενέσκηψε έχει την αφετηρία της σε μια γοητευτική εξέγερση. Η ιστορία άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του '60 από την Αμερική, από εκεί που πρέπει πλέον να περιμένουμε κάθε καλό ή κακό. Τα παιδιά των χορτασμένων και κάποιοι διανοούμενοι ξέρασαν τον πόλεμο (Βιετνάμ), τον βλακώδη καταναλωτισμό, το εκπαιδευτικό σύστημα και τον αμερικανικό τρόπο ζωής γενικότερα.

[...] Η αμερικανική νεολαία, **επικουρούμενη** από καθηγητές πανεπιστημίων (Χάρβαρντ κ.α.), εξεγέρθηκε αποφασισμένη να κάνει ένα νέο ξεκίνημα: με ειρήνη, αδελφούνη και αγάπη για όλους. Ο ριζοσπαστισμός τους στόχευε ψηλά: το ίδιο το σύστημα. Αλλά δεν είχαν τον τρόπο. Η πρότασή τους ήταν στην ουσία μια άρνηση με κυρίαρχα χαρακτηριστικά τη φυγή, τις ουσίες και τον αποκρυφισμό. Τα παιδιά της Αμερικής [...] χάθηκαν στη μαριχουάνα, στο LSD και στο πεγιότ. Μπέρδεψαν αντικουλτούρα, κοινόβια, καταλήψεις, Γούντστοκ, ανατολικές φιλοσοφίες, ελεύθερα πανεπιστήμια και μοιραία κάποιοι κάψανε τα νιάτα τους και οι πολλοί γύρισαν στο σπίτι.

Ωστόσο, όταν αδειάζει ένα ασκί, γεμίζει κάποιο άλλο. Το κενό της σύγχρονης ζωής και η κρίση ταυτότητας στέλνουν σήμερα τον κόσμο στους ψυχογιατρούς και στα κατάλοιπα της Νέας Εποχής, που οργανώθηκαν σε σχέτες και πήραν τη σκυτάλη. Το ζήτημα τέθηκε διαφορετικά. Αφού η ορθολογιστική σκέψη και η γνώση απέτυχαν να κάνουν τον άνθρωπο ευτυχισμένο και να απαντήσουν στα μεγάλα υπαρξιακά του ερωτήματα, ήρθε η ώρα της διαίσθησης.

Η συνταγή του New Age είναι παλιά. Βάλτε λίγο Βουδισμό και λίγο ινδουισμό, βάλτε αστρολογία, μαγιολίκια, μετεμψύχωση και εναλλακτική ιατρική, προσθέστε μερικές ψευτοεπιστημονικές δόσεις περί ενέργειας και σύμπαντος και έχετε την ιδεολογική σούπα της Νέας Εποχής έτοιμη για σερβίρισμα.

Το μέγα **δέλεαρ** είναι πως όλα γίνονται από μόνα τους. Ο άνθρωπος δεν χρειάζεται να δράσει, να συλλογιστεί, να κρίνει και να συγκρίνει ούτε βέβαια να μελετήσει και να ερευνήσει. Υπάρχει απάντηση για κάθε ερώτημα. Αρπάζεσαι για αρχή απ' αυτό που σε πνίγει και σταδιακά βυθίζεσαι ολόκληρος στον μυστικισμό (από το ρήμα «μύω», που σημαίνει «κλείνω τα μάτια μου, «δεν βλέπω», εξ ου και «μύωψ»).

[...] Ασφαλώς δεν φαντάζεται κανείς τι συμβαίνει στην Ελλάδα. Οι συνταγές ευτυχίας προσφέρονται σε κάθε γωνία. Οι τσαρλατάνοι, οι πνευματιστές και τα μέντιουμ (μοντερνιστί «channeling») έχουν επιστρέψει τελευταίως από την κύρια είσοδο των Μαζικών Μέσων. Ο παραλογισμός προτείνεται σαν πραγματικότητα και η πραγματικότητα σαν παραλογισμός.

Ιδιαίτερος δημοφιλής είναι η θεωρία της «ενέργειας». Της θετικής ή αρνητικής ενέργειας που **εκλύεται** μυστηριωδώς από παντού: ανθρώπους, χώρους, τοπία, αντικείμενα, κρυστάλλους, λιβάνια, ψάρια και μυρωδικά. Φεύγει η χαζή διακοπές, κι αν δεν σταυρώσει γκόμενο, όπως ήλπιζε, ευθύνεται η αρνητική ενέργεια του νησιού, τα αρνητικά βάιμπς του ξενοδοχείου και της παρέας. Επίσης, η «θετική σκέψη». Δεν χρειάζεται προσπάθεια. Αρκεί να σκέφτεσαι θετικά και όλα γίνονται. Αυτό που γράφει ο γκουρού της διεθνούς μπουρδολογίας Πάολο Κοέλιο, «αν θέλεις κάτι πολύ, όλη η φύση θα συμμαχήσει μαζί σου για να το πετύχεις», ή κάπως έτσι, έχει γίνει η καραμέλα των αφελών που δεν εννοούν να κουνήσουν το δαχτυλάκι τους.

[...] Μεγάλη υπόθεση είναι η ενόραση και ο διαλογισμός. «Για ποιο λόγο θα έπρεπε να θυσιάσουμε ένα μεγάλο μέρος της ζωής μας μελετώντας, (...) ο διαλογισμός μας τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο με τον Νεύτωνα και τον Αϊνστάιν, μάλιστα τους **υποσκελίζει**».* Άρπα τη σπασίικλα, που ξόδεψες τα χρόνια σου στα βιβλία ενώ μπορούσες να φτάσεις στο ίδιο αποτέλεσμα με την εσωτερική ενόραση.

Σε τελική ανάλυση, η ψώρα του φενγκ σουί έχει προσβάλει κυρίως τα νωθρά μυαλά της ευμάρειας καθώς συνδυάζεται με διακοσμητικές επιλογές. Μερικές βασικές οδηγίες: «Έχετε πάντα την πόρτα και το καπάκι της τουαλέτας κλειστά». «-Οι σωλήνες που στάζουν συμβολίζουν τον πλούτο που χάνεται». [...] «-Τα διακοσμητικά ή τα ζωντανά ψάρια συμβολίζουν την ευτυχία. Πρέπει να είναι εννέα και το ένα μαύρο».

Δεν είναι για γέλια. Για να πιστέψει κάποιος αυτές τις παλαβομάρες, δεν πρέπει να είναι απλώς ιδιαζόντως αφελής, αλλά και βαθιά απελπισμένος άνθρωπος. Και αυτό είναι επικίνδυνο.

*Michel Lacroix, Το «New Age», εκδόσεις Τραυλός-Κωσταράκη

Ελαφρά διασκευή, Διονύσης Χαριτόπουλος, Ημών των Ιδίων

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ)

Μπολιβάρ

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Σιμόν Μπολιβάρ γεννημένος στη Βενεζουέλα το 1783 ήταν πολιτικός και στρατιωτικός ηγέτης σε πολλά απελευθερωτικά κινήματα των λαών της Νότιας Αμερικής (1810-1830) ενάντια στους Ισπανούς κατακτητές. Η Βενεζουέλα, η Βολιβία, που ονομάστηκε έτσι προς τιμή του ήρωα, η Κολομβία, το Περού, ο Ισημερινός και ο Παναμάς πέτυχαν την απελευθέρωσή τους άμεσα ή έμμεσα χάρη στις ηγετικές ικανότητες του Μπολιβάρ, του Απελευθερωτή.

Για τους μεγάλους, για τους ελεύθερους,

για τους γενναίους, τους δυνατούς,

Αρμόζουν τα λόγια τα μεγάλα, τα ελεύθερα,

τα γενναία, τα δυνατά,

Γί αυτούς η απόλυτη υποταγή κάθε στοιχείου, η σιγή,

γί αυτούς τα δάκρυα, γί αυτούς οι φάροι,

κι οι κλάδοι ελιάς, και τα φανάρια

Όπου χοροπηδούνε με το λίκνισμα των καραβιών και

γράφουνε στους σκοτεινούς ορίζοντες των λιμανιών,

Γί αυτούς είναι τ' άδεια βαρέλια που σωριαστήκανε στο

πιο στενό, πάλι του λιμανιού, σοκάκι,

Γί αυτούς οι κουλούρες τ' άσπρα σκοινιά, κι οι αλυσίδες,

οι άγκυρες, τ' άλλα μανόμετρα,

Μέσα στην εκνευριστικιάν οσμή του πετρελαίου,

Για ν' αρματώσουνε καράβι, ν' ανοιχτούν, να φύγουνε,

Όμοιοι με τραμ που ξεκινάει, άδειο κι ολόφωτο μέσ' στη

νυχτερινή γαλήνη των μπαχτσέδων,

Μ' ένα σκοπό του ταξιδιού: προς τ' άστρα.

Γί αυτούς θα πω τα λόγια τα ωραία, που μου τα υπαγόρευσε

η Έμπνευσις,
Καθώς εφώλιασε μέσα στα βάθια του μυαλού μου όλο
συγκίνηση
Για τις μορφές, τις αυστηρές και τις υπέροχες, του
Οδυσσέα Ανδρούτσου και του Σίμωνος Μπολιβάρ.
Όμως για τώρα θα ψάλω μοναχά τον Σίμωνα, αφήνοντας
τον άλλο για κατάλληλο καιρό,
Αφήνοντάς τον για να ν' αφιερώσω, σαν έρθ' η ώρα,
ίσως το πιο ωραίο τραγούδι που έψαλα ποτέ,
Ίσως τ' ωραιότερο τραγούδι που ποτέ εψάλανε σ' όλο τον κόσμο.
Κι αυτά όχι για τα ότι κι οι δυο τους υπήρξαν για τις
πατρίδες, και τα έθνη, και τα σύνολα,
κι άλλα παρόμοια, που δεν εμπνέουν,
Παρά γιατί σταθήκανε μέσ' στους αιώνες, κι οι δυο τους,
μονάχοι πάντα, κι ελεύθεροι, μεγάλοι,
γενναίοι και δυνατοί.

Νίκος Εγγονόπουλος «Μπολιβάρ», Εκδόσεις Ίκαρος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας συνοπτικά την «επιδημία» του New Age που ενέσκηψε στις ΗΠΑ και τα αποτελέσματα της σε ένα κείμενο 50 -60 λέξεων (1^η, 2^η και 3^η παράγραφος).

15 Μονάδες

B1. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις/ πληροφορίες ως **ΣΩΣΤΗ** ή **ΛΑΘΟΣ**, σύμφωνα με το κείμενο 1. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με συγκεκριμένη αναφορά σε αυτό.

- Η επιδημία του New Age πλήττει ένα μεγάλο τμήμα των χωρών του πλανήτη ανεξαρτήτως οικονομικού επιπέδου.

- Το New Age είναι αποτέλεσμα της κρίσης του πολέμου στο Βιετνάμ, του υπερκαταναλωτισμού, του εκπαιδευτικού συστήματος και του αμερικανικού τρόπου ζωής γενικότερα.
- Το New Age δεν σχετίζεται με τις θρησκείες της Ανατολής.
- Σύμφωνα με τις αρχές του New Age ο άνθρωπος πρέπει να δράσει για να αλλάξει τη ζωή του.
- Η πίστη στις αρχές του New Age δεν ενέχει κινδύνους.

12 μονάδες

B2. α) Στο κείμενο παρατηρείται η εναλλαγή των ρηματικών προσώπων. Αφού την εντοπίσετε και την επισημάνετε να σχολιάσετε το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

7 μονάδες

β) «Για ποιον λόγο θα έπρεπε...υποσκελίζει» : Ο συντάκτης αμφισβητεί την τακτική της ενόρασης και του διαλογισμού ως μέσων διανοητικής βελτίωσης. Ποιο μέσο μετέρχεται στο απόσπασμα; Θεωρείτε πως γίνεται πειστικός;

8 Μονάδες

B3. Στο κείμενο γίνεται χρήση καθημερινής γλώσσας. Παραθέστε χαρακτηριστικά παραδείγματα προφορικού λόγου και επισημάνετε το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

8 Μονάδες

B4. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου 1 με άλλες που καθιστούν το ύφος πιο οικείο.

Εναλλακτική άσκηση : «-Έχετε πάντα την πόρτα και το ένα μαύρο». Τι πετυχαίνει ο συντάκτης με την παράθεση των οδηγιών του φενγκ σουί σε ευθύ λόγο. (Να λάβετε υπόψη σας πως οι τακτικές αυτές αποδοκιμάζονται από τον συντάκτη).

5 Μονάδες

Γ. Πώς νοείται η έννοια της «ελευθερίας» στο συγκεκριμένο ποιητικό κείμενο του Νίκου Εγγονόπουλου; Ορίστε τα χαρακτηριστικά της στηριζόμενοι στους αντιπροσωπευτικότερους κειμενικούς δείκτες. Κατά την άποψή σας, πώς το «New Age» υποσκελίζει το νόημά της;

Μονάδες 15

Δ. Το «New Age» ωθεί τον άνθρωπο να αναζητήσει τη σωτηρία του σε λύσεις που άπτονται του μεταφυσικού πεδίου, ενώ καλλιεργεί την ευθυνοφοβία και την καταφυγή σε μεσσιανικές αντιλήψεις που εμφωλεύουν στην πολιτική σκέψη. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε; Σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στον τοπικό Τύπο, έκτασης 300-400 λέξεων, να σχολιάσετε την παραπάνω διαπίστωση και να επισημάνετε τις επιπτώσεις του μεσσιανισμού σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Μονάδες 30